

Kalket hus på Tane Hedevej i Ho. Kalk er med sin matte overflade især velegnet til gamle huse.

Foto: Holger Grumme

Nu er det tid til at svinge kalkkosten

TRADITIONER: Den 17. maj er udpeget til national kalkdag. Historiker Holger Grumme fra Varde Museum fortæller om vestjyske kalktraditioner.

Af: Malene Wonsbek
mwo@ugeavisen.dk

KOMMUNEN: Netop nu er det tid til at kalke bygninger. Desværre bliver traditionen med at kalke ikke holdt i hævd, og håndværket er ved at uddø. Siden 1960'erne er der kommet et udbud af forskellige moderne byggematerialer som plast- og cementprodukter til erstatning af kalk.

Varde Bevaringsforening lægger dog ikke skjul på, at de foretrækker kalkede mure fremfor plastmaling.

– Når man kalke en mur, fordampes vandet, og der optages på ny kulsyre fra luften. Herved dannes der atter kalksten - nu som et tyndt hårdt lag på muren. Et naturligt kredsløb er afsluttet, og muren har fået et beskyttende lag kalk, oplyser historiker Holger Grumme Nielsen fra Varde Museum og fortsætter:

– Kalk er samtidig godt for indeklimaet, fordi en kalket mur stadigvæk kan ånde. De mange åbne porer i kalken

betyder, at fugt kan passere igennem, hvorved risikoen for problemer med fugt og svamp i huset minimeres, og indeklimaet forbedres.

Kalk er ikke så besværligt

Der er mange fordomme forbundet med kalkning. En af dem er, at det er tidskrævende og svært at holde. – Jeg tror, mange af disse

fordomme opstår, fordi folk ikke har lært teknikken, og fordi man ofte bruger de forkerte produkter, men hvis man bruger de rigtige metoder, og under de rette forhold, kan et kalket hus holde sig pænt i op til ti år. Er du i tvivl, om dit hus kan kalkes, så spørg en fagmand til råds, siger Holger Grumme Nielsen.

FAKTA:

VERDENS RENESTE KALK

Danmark ligger oven på noget af verdens reneste kalk, hvilket har betydet, at kalk har været brugt som byggemateriale gennem mange år. Dels til kalkning af mure og vægge, dels til kalkmørtel der anvendes til opmuring, fugning og pudsning af murværk, samt understrykning af tagsten.

Til blanding af kalk og kalkmørtel bruges læsket kalk. Læsket kalk fremstilles af kalksten, som brydes i naturen. Ved opvarmning af kalkstenen til cirka 1.250 grader frigives kulsyre, og tilbage bliver den såkaldte brændte kalk. Når man tilsætter vand til den brændte kalk, stiger temperaturen til kogepunktet, hvorved kalken læskes og bliver til vådlæsket kalk. I gamle dage var det almindeligt, at man, inden et større byggeri gik i gang, startede med at grave et hul i jorden, hvori man kunne læske kalken.

FAKTA:

VIND KALK

- Virksomheden KALK har i samarbejde med bevaringsforeninger i hele landet iværksat en kampagne hvor målet er at sætte fokus på korrekt kalkning som et håndværk.
- I forbindelse med kampagnen, er den 17. maj udpeget til national kalkdag. Her vil der i hele landet blive sat fokus på kalkning.
- Virksomheden KALK stiller gratis kalkmælk og kalkvand til rådighed til 50 huse fordelt rundt omkring i landet, så der rigtigt kan komme gang i kostene på dagen. Indbyggerne i Varde Kommune kan tilmelde sig på: www.vikalker.dk.

Vester Starup kirke er et fint eksempel på, hvordan en kalket mur ældes med ynde. Den matte overflade reflekterer lyset på en måde, der giver et helt særligt æstetisk udtryk.

Foto: Holger Grumme

Ved Pramstedet i Varde fandtes tidligere en kalkovn, der først blev revet ned omkring 1935. Her brændte man kalk af muslingeskaller. Ved brændingen blev limstoffer fortæret og kulsyren uddrevet af skallerne, og tilbage blev en blanding af tørveaske og brændt kalk. Muslingekalken kunne blandt andet bruges til mørtel eller som en udmærket murkalk, der før i tiden var den eneste man brugte på Vestkysten.

Foto: Lokalhistorisk arkiv